

1905

KÖZLEMÉNYEK

1905

≡ KIADJA AZ IPARTESTÜLET BUDAPEST, VIII., NÉMET-UTCA 22 ≡

7. SZÁM

SZERKESZTŐ: SZIKLAI ZSIGMOND ÉPÍTŐMESTER

ÁPRILIS 1

Testületünk előljárósága, az elnökség javaslatára elhatározta, hogy 1905. évtől fogva „**Közleményeket**“ bocsát ki.

Ezen „**Közlemények**“ célja, hogy a testület tagjai folytonosan értesítést nyerjenek az előljáróság működéséről és intézkedéseiről, továbbá, hogy az időnkint fölmerülő és szükséges tudnivalókról tájékoztassanak.

A „**Közlemények**“ havonként kétszer jelennek meg és testületünk minden tagja ingyen megkapja. A szerkesztéssel az előljáróság alulírottat bizta meg.

Az „**Építő Ipar**“ továbbra is testületünk hivatalos lapja marad és ezen közleményeinken kívül, más egyesületek működését is ismerteti, azonkívül pedig szakbavágó tudományos és gyakorlati ismertetéseket közöl.

Budapest, 1905. január hóban.

Sziklai Zsigmond.

Az Előljáróság minden hónap második keddjén tartja rendes üléseit d. u. 4—5 órakor. Az előljáróság tagjai külön meghívót kapnak a fontosabb tárgyak megnevezésével.

A békéltető-bizottság a tárgyalásokat mindenkor keddi napon tartja és pedig:

március—október hónapokban este 7 órakor;

november—február hónapokban este 6 órakor.

Az ipartestületben a hivatalos órák:

hétköznapon 8—12-ig, 3^{-1/2}7-ig
szombaton 8—12 „ 3^{-1/2}9 „
ünnepnapon 9—11 „
vasárnapon nincs hivatal.

Hivatalos levelek az **Ipartestület** czimére, nem pedig az elnök, vagy a jegyző nevére címezendők.

Az ipartestület hivatalos lapja az „**Építő Ipar**“.

Előfizetési ára testületi tagoknak féláron évenként 8 korona. Előfizethetni a jegyzőnél.

AZ IPARTESTÜLET XIX. KÖZGYÜLÉSE

1905. évi március hó 12-ikén *Jakabffy* Ferenc ipartestületi elnök elnöklése mellett tartatott meg.

A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésével *Schustler* József és *Wellisch* Mór tagok bizatnak meg.

Elnöklő jelentést tesz az ipartestületnek évközben elhunyt jelesb tagjairól.

Kegyeletes szavakkal emlékezik meg bagosi *Pucher* József, az ipartestület 18 éven át volt elnökének és tiszteletbeli elnökének haláláról és azon bokros érdemeiről, melyeket az ipartestület megalapítása és vezetése körül szerzett. Megemlékezik továbbá Neuschlosz Ödön, Mészáros János, Meszner Sebestyén és Neuschlosz Marcel tagtársak elhunytáról, melyet a közgyűlés fájdalommal és részvétellel vesz tudomásul és emléköket a jegyzőkönyvben megörökíti.

Az (előző 5. számunkban közölt) évi jelentés tudomásul vétetett, az 1904. évi számadások jóváhagyattak s a felmentvény megadatott.

Az 1905. évi költségelőirányzat egyhangulag változatlanul elfogadtatott.

Olvastatott *Jakabffy* Ferenc elnöknek az ipartestület előljárósága által magáévá tett javaslata a pallérképzés tárgyában (*közölve e lap 6. számában*). A közgyűlés a javaslatot azon módosítással fogadja el, hogy tekintettel a cement- és betonépítésekre, a 2. pontban a pallérvizsgáló-bizottság a cement- és betoniparosok részéről egy rendes és egy póttaggal s a betonos pallérok részéről egy rendes és egy póttaggal kiegészítendő s a betonozó pallérok vizsgálatánál a kőműves pallér vizsgáló-bizottság egy beton-iparossal és egy betonozó pallérral kiegészítették; a 10. pontban pedig a vizsgáló-bizottság az eddigi igazolt *palléri* működés helyett, a *palléri* szó elhagyásával, az eddigi igazolt működésök alapján itéli meg a palléri képesítést. Utasítván ez elüljáróságot, hogy ezen pallérképesítési szabályzatnak életbeléptetése iránt intézkedjék.

A napirend során elnöklő kilépés folytán az elüljáróság egy harmadának, három számvizsgálónak újra választása s az Általános Munkás Betegségélyző Pénztárba 18 közgyűlési képviselőnek kijelölése iránt tett indítványt, minek alapján közfelkiáltással egyhangulag megválasztattak:

Az előjáróság rendes tagjaivá: Kunfalvy Nándor, Majorossy Géza, Pucher István, Sturm Károly, ifj. Seenger Béla, Schustler József, Wellisch Arnold és Czipauer László. Póttagokul: Zeuner Gyula, Lettner Antal, Bucsanyecz József. Számvizsgálókul: Sziklai Zsigmond, Christofoli Olvino és Ney Lipót. Az Általános Munkás Betegsegélyző Pénztárba közgyűlési képviselőkké: Bloch Leo, dr. Erős Sándor, Joó Lajos, Kuklis József, Patisti Károly, Perndl Flóris, Stahuljak Iván, Biró Gyula, Drunka József, Havas József, König György, Paulheim Ferencz, Zolnai István, Fellegi Antal, Friedrich Jakob, Koncz Károly, Lang Gottlieb és Lux János.

Morvay Sándor kéri, hogy jövőre az ipartestület elüljáróságában a kőműves mestereknek és kisebb kőműves iparosoknak is hely juttassék. Elnöklőnek azon kijelentése, hogy ez csak alapszabálymódosítással érhető el, s igyekezni fog, hogy a legközelebbi közgyűlés elé alapszabálymódosítás iránt javaslat terjesztessék elő, helyeslő tudomásul vétetett.

Elnöklőnek indítványára elhatároztatik, hogy a közgyűlés jegyzőkönyve a Közleményekben tétessék közzé.

Wellisch Mór indítványozza, hogy *Jakabffy* Ferenc elnöknek az ipartestület ügyeiben kifejtett fáradhatatlan és sikeres működéseért a közgyűlés köszönetet szavazzon. *Dr. Horváth* János iparhatósági biztos az iparhatóság és a maga nevében az elnöknek buzgó és sikeres működéseért köszönetet mond. A közgyűlés Wellisch Mór indítványát magáévá tevén, *Jakabffy* Ferenc elnöknek az ipartestületben meghonosított ujtásaiért és sikeres, buzgó tevékenységeért egyhangulag köszönetet szavaz.

A közgyűlésnek egyéb tárgya nem lévén, elnök azt berekeszté.

A KŐMŰVES SEGÉDEK BÉRMOZGALMA.

Az ipartestület kőműves-szakosztálya március havában négy ízben ülést tartott, hogy a kőműves munkásokkal a békés munkálkodás lehetősége fölött tárgyaljon. Ezen tárgyalások megindításának oka az itt szösz szerint közölt és az ipartestülethez a Magyar Építő Mesterek Egyesülete útján folyó évi február 21-én kelt átiratával átszarmasztatott levél volt:

A „Magyarországi Építő Munkások Országos Szövetsége” budapesti kőműves-szakosztálya hajlandó szerződést kötni a „Budapesti

Építő Mesterek stb. Ipartestületé"-vel olyképen, hogy a béke mindkét fél részére föltétlenül biztosítva legyen. A szerződés alapelvei a következők volnának:

Az összes kőműves munkálatok 2 osztályba sorozandók: falazók és diszvakolókra.

A falazók bérminimuma óránként 50 fillér, a diszvakolóké 56 fillér.

Tekintettel a múlt évben felvállalt munkálatokra, melyek nagyrészt befejezetlenek: 1905. augusztus 1-ig kezdő fizetés állapítandó meg. Nevezetesen: falazóknak bérminimuma óránként 46 fillér, diszvakolóknak 52 fillér.

Az említett bérek az egy éven aluli gyakorlattal bíró és a 60 éves kort túl haladott segédekre nem vonatkozik. Bérminimumjokat külön díjszabás állapítja meg.

A napi munkaidő 10 óra, melyen túl vagy előtti munkaórákra a rendes munkabér 50%-kal jobban díjazandó.

Az 1906. év kezdetével a napi munkaidő 9 $\frac{1}{2}$ órában állapítandó meg.

A kifizetési napokon a munkaidő d. u. 4 óráig tart, mely alkalommal a teljes munkanapra eső bér fizetendő.

Munkaközvetítés a szakegylet által eszközendő.

A terroristikus eszközökről mindkét fél köteles lemondani.

Bajok, viszályok elintézésére vegyes bizottság küldetik ki.

Hosszabb időre megkötendő szerződésnél százalékokban kitüntetendő a munkabérnek évenkénti emelkedése.

A megkötendő szerződés lejáratí ideje mindig október 1-je; lejárat előtt két hóval a felek kötelesek egymást kölcsönösen értesíteni egy újabb tárgyaló-bizottság kiküldése végett.

Budapest, 1905. február hó 15-én

P. H.

A budapesti kőműves-szakosztály
vezetősége megbízásából:

Gárdos Sándor s. k., titkár.

Ezek folytán a szakosztályi ülés március 2-ára egybehivatván, abból kifolyólag a békés megegyezés megkísérlésére *Jakabffy* Ferenc ipartestületi elnök elnöklésével *Pucher* István, *Mann* József, *Sturm* Károly, *Zeuner* Gyula, *Bloch* Leó, *Biró* Károly, *Dávid* János, *Hörcher* János, *Barna* István és *Szilágyi* Lajos tagokból álló bizottság küldetett ki, amely március 14-én *Garbai* Sándor, *Jerzsán* János, *Gárdos* Sándor, *György* István, *Laczkó* László, *Zimmermann* János és *Knittelhofer* Ferencsel, mint a kőműves segédek kiküldötteivel hosszasan tárgyalt, de egyezsége nem jutott. Ezen tárgyalás alkalmából a munkások kiküldöttei a fenti levélben foglalt minimális béreket úgy értelmezték, hogy azok általános béreknek volnának tekintendők

Hogy a kontemplált bérek a folyó éven belül meg ne változtassanak, ajánlották, hogy a falazó kőművesek bére 48 fillér általános bérben állapíttassék meg. A tárgyalás folyamán elállottak ama követelésüktől, hogy a munkaközvetítést az Építő Munkások Országos Szövetsége eszközölje, továbbá attól, hogy vitás kérdésekben a kontemplált vegyes bizottság döntsön.

Eme tárgyalások eredményét *Pucher István* építőmester a szakosztály március 16-án tartott szakosztályi ülésén adta elő, amelyen elhatározatott, hogy a békés munkálkodás reményében a szövetkezett munkásokkal 3 évi időtartamra szerződés köttessék olykép, hogy a jövő évtől kezdve a munkaidő $9\frac{1}{2}$ órában állapíttassék meg. A falazó kőművesek minimális bére az I-ső évben óránként 42 fillér legyen, de úgy, hogy az átlagos bér 46 fillért tegyen. A 2-ik évben 46 fillér, illetőleg 50 fill., a 3-ik évben 48 fill., illetőleg 52 fillér, a diszvakoláson dolgozók bére a fentieknél mindenkor 6 fillérrel magasabb. A 60 éveseknél idősebb és azon segédek, kik még 2 évnél rövidebb idő óta szabadultak fel, bére a minimális bér nagyságában állapíttatott meg. A túlórákra nézve elhatározatott, hogy az esti 8 órától reggeli 5 óráig végzett munkáért a rendes bére 30% pótlék fizetessék. A bérfizetésre nézve az eddigi szokás fenntartandó, továbbá elhatározatott, hogy ha a munka az épületen más munkások mozgalmi következtében szünetelne, fenntartatik a kőműves munkarend intézkedése.

Ezen határozatok *Garbai Sándorral*, mint a szövetkezett munkások elnökével közöltettek, a ki erre március 20-ról kelt levélben a következő választ adta :

Budapest, 1905. március 20.

Építő mesterek stb. ipartestülete tekintetes Elnökségének

Helyben.

Az 1905. március 19-én megtartott nyilvános kőműves-gyűlést a következőkben vagyunk bátrak ismertetni.

A mester urak javaslatát a bizottság pártolólág a gyűlés elé terjesztette, a hol előterjesztésünk után 9-en szóltak következetesen nem a béke ellen, hanem ezen javaslat ellen. A szavazás alkalmával óriási majoritással a javaslat visszautasítván, megbízott a bizottság, hogy a közönséges falazáson 46 fillér minimális munkabér és a diszvakolaton az 52 fillér minimális és a lógó állványon dolgozóknak 56 fillér minimális órabért a munkaadókkal fogadtasson el. Azonkívül a $9\frac{1}{2}$ órai munkaidő már ez év április 1-től valósíttassék meg és a szerződés egy évre szólna mindig.

Maradtunk kiváló tisztelettel

Garbai Sándor s. k.

Ennek folytán f. hó 20-ára újból szakosztályi ülés hivatott össze, amelyen elnöklő Jakabffy Ferencz előadja, hogy utólagos jóváhagyás reményében, a minimális és átlagos munkabér nagyságát a II-ik évben 46, illetve 50 és a III-ik évben 48, illetve 52 fillérben megállapítandónak ígérte, ami által eléretnék az, hogy bár a munkaidő naponként félórával kisebbednék, a napi bér mégis nagyobbodnék. A szakosztály az elnök ezen ajánlatát egyhangulag elfogadta, de a fenti levél többi pontjait el nem fogadta és utasította az Elnökséget, hogy erről Garbai Sándort rövid úton értesítse.

Március 22-én a kiküldött bizottság újból tárgyalta a munkások kiküldötteivel, amelyen ezek kijelentették, hogy a március 20-iki levélben foglaltakat teljességben fentartják és azt ultimatumnak tekintik; erről a szakosztálya március 24-én tartott ülésén értesített, amely a maga előbb elfoglalt álláspontját fentartva kimondotta, hogy az ipartestület határozatait a tagok önmagukra kötelezőknek elfogadják és tisztességtelen eljárásnak tekintik az azoktól való eltérést.

Harangozó János és társai beadványban fordultak az ipartestülethez, amelyben a kisebb kőműves iparosok kérik az ipartestületet, miszerint támogassa őket abban, hogy eddigi munkakörüket továbbra is fentarthassák. A szakosztály március 16-iki ülésén Elnök kimutatva azt, hogy kivánságuk az ipartörvénnyel és a fennálló ministeri rendeletekkel ellentétes, kérvényük fölött napirendre tért.

A Rabitz- és fehér munkások memorandummal járultak az ipartestület elé, hogy az ő munkabérük a többi kőművesekétől eltérőleg szabályoztassék, amire a március 24-én tartott szakosztályi gyűlés határozatilag kimondotta, hogy azt csak akkor fogja érdemlegesen tárgyalni, ha a többi kőművesekkel békés megegyezésre jutott.

ÁCSOK BÉRMOZGALMA.

Az ács mesterek és segédek közt 1903. évi december 19-ikén kötött munkaegyezmény f. hó 19-én lejárván, ez f. hó 18-án a a következő feltételek mellett újított meg:

Az egyezség három évre, 1905. évi március hó 20-ától 1908. évi március 19-ig érvényes, mely időn belül sem a mesterek, sem a segédek által egyoldalulag meg nem változtatható. A nyári munkaidő $9\frac{1}{2}$ óra, sátoros ünnepeken $6\frac{1}{2}$ óra. Esti 8 és reggeli 4 óra közt teljesített munkáért a rendes bér kétszerese jár. A munkabér azon ácssegédeknek, kik legalább két éve szabadultak, de a 60. életévet még meg nem haladták, az I. évben óránként legalább 46, a II. évben legalább 48, a III. évben legalább 50 fillér, azon segédeké, kik a fenti korfeltételeknek meg nem felelnek, az I. évben 38, a II. évben 40, a III-ban 42 fillér.

Kültelki munkán a segéd 10% bérpótléket kap, de ha a villamosköltség ennél többet tesz ki, úgy a pótlék ezen összegig kiegészítetik. A hidpénz minden esetben megtérítetik. Az Ujpesten, Gödön, Rákospalotán, Rákos-Szent-Mihályon s telepein, Mátyásföldön, Kispesten, Szent-Lőrincen, Erzsébetfalván, Csepelen, Budafokon és Albertfalván, valamint a Svábhegyen át Békásmegyeren végzendő munka esetén a naponkénti utazási költség a segédeknek megfizetetik, egyéb pótlék nélkül.

Az ezen nyaralói körzeten kívül eső vidéki munkára a segédek a mesterek a szakegyuletből fogják venni, ezeknek utazási költség jár oda-vissza, 10% bérpótlék, tisztességes lakás s az utazásban töltött időnek megfizetése. Bérfizetés d. u. 5 óraker egész napi bérrel. Akkordban csak a nem szerkezeti munkák adhatók ki szakmányvezető kizárásával.

A segédek szorgalmas munkára, tisztességes viselkedésre, a munkaadók tisztességes bánásmódra kötelezik magukat, mindkét fél a munkarend betartására.

Vitás kérdéseket és súrlódásokat közös 6—6 tagú bizottság dönt el végérvényesen, melynek mindkét fél magát aláveti.

Az egyezmény tartama alatt mindkét fél lemond a terroristikus eszközökről.

Az egyezmény módosítása, ha ezt valamelyik fél kívánja, 1908. január 5-ig bejelentendő és 1908. március 1-ig rendezendő.

BUDAPESTI ÉPÍTŐMESTEREK, KŐMŰVES-, KŐFARAGÓ- ÉS ÁCSMESTEREK
IPARTESTÜLETE MINT IPARHATÓSÁG

Ipartestületi ügyben
portomentes.

3100/904. sz. ker. min.rend.

Helyben.